

במשך השבוע סערה המדינה

סביב גילויי "העולם הזה" על

מיבצע הסחיטה של שרי-האוצר

למען מיפלגתו - עתה חושף

"העולם הזה" את מיסתרי

הכספים של המיפלגה

מאת יגאל לביב

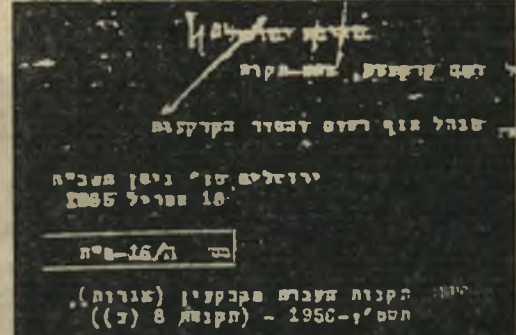
הקרון הבלתי-חוקית

והאם יחייב שרי-האוצר יהושע רבינוביץ את הגוף הקרוי "קרון ברל כצנלסון" לשלם רטרואקטיבית את כל המסים והאגרות המגיינים עימם ממנו, ואשר לא שילמו אותן בנימוק שזוהי קרן פטורה ממסים?

היא חוקית, שווה כשהעצמו 270 אקף ל"י לשנת? האם יחפור עתה מבקרי-המדינה על סמך מה קיבלה קרן זו כל השנים פטורים ממסים, קרן פטורה ממסים?

זה שנים פועלת בישראל קרן ברל כצנלסון. הקרן היא הגוף המנהל את המכון הרעיוני של מפלגת העבודה, המשתרע על שטח של כ-1500 דונם בכפר-סבא. הקרן גם מקבלת תרומות, מוציאה כספים, ויש לה חשבונות בנקאיים מסודרים.

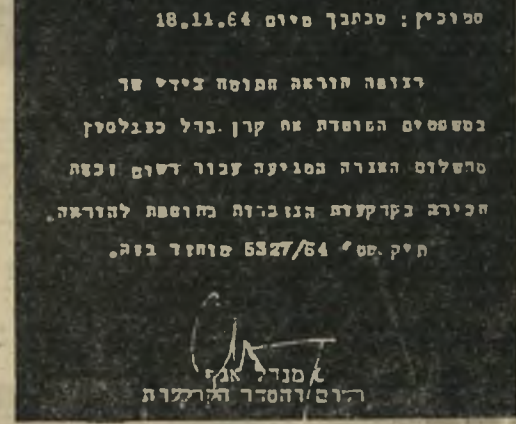
עיון באחד ממאות נסחי המקרקעים של אדמות בית-ברל מגלה תמונה מאלפת על אופן חליבת כספי ההסתדרות והמדינה והעברתם למיפלגת-העבודה, או מפא"י של אן. אחת החלקות של בית ברל, בגוש 7527 חלק 9, שטחה הוא 36.2 דונם. החלקה היתה פעם של הכפר הערבי דלמניה. באוקטובר 1935 קנה את החלקה תואת אחד בשם מוריס גרדינגר. כעבור 10 שנים בדיוק הוא מכר את הקרקע לשני גופים - לקרן הקיימת לישראל ולניר, חברה שיחופית להתיישבות עובדים שבבעלות המרכז החקלאי וההסתדרות הכללית. במאסר 1955 השטח כולו נמכר לתנובה אקספורט, שמכרה אותו כעבור חודשיים בדיוק - שוב לקרן הקיימת לישראל. זו אינה מחכה אף יום אחד, ומייד החכירה את הקרקע לקרן ברל כצנלסון לתקופה המסתיימת בספטמבר 1978.

לפי החוק, קרן ציבורית הפועלת בהתאם לתקנות הרגולטוריות העותומניות, פטורה מכל מס שכן אינה פועלת למטרות רווח. אולם החוק מחייב כל קרן להירשם בתור שכנו, לעמוד לבקורת מישרד הפנים ולהיות כפופה למרות העליונה של הממונה על המחוז, המקנה לה את הפטורים השונים.

נגד החוק

היא ניצלה אותה כדי לשעבדה לצורך קבלת הלוואות ממוסד ממשלתי הקרוי בנק-החקלאות. פעולה זו טבעית לצרכי חקלאות. אולם בית-ברל רחוק מענייני חקלאות. פיתרון החידה טמון באישיותו של העומד בראש בנק החקלאות - דוד קלדרון, המושך מאחרי-הקלעים בכספים של מפא"י, ואחד מאנשי-המפתח של המיפלגה לצורכי מימון פעולותיה.

קרן בית ברל הסכה חלק מה טבעי של הנוף המיפלגתי עד שהיה זה ברור מאליו כי היא קרן חוקית וקיימת. כך חשבו הכל עד תחילת שנה זו, עת התחיל עורך-הדין יהודה רסלר לאסוף נתונים על רכוש המפלגות, המבקשות את עזרת המדינה לתשלום חובותיהן. כאשר הגיע לגוף הקרוי קרן בית ברל כצנלסון, נדהם להיחמת, כי הקרן למעשה אינה קיימת.

אילו היתה הקרן רשומה כחוק, ניתן היה, תוך שימוש בחוק, לבדוק את פעולותיה ולבקר מה עשתה כל השנים ברכוש ובכספים שזרמו אליה. מכיוון שאין לה תיק כלשהו, כפי שהחוק מחייבה, הרי שכל פעולותיה הכספיות של קרן זו - אחד המכשירים הכספיים המרכזיים של מיפלגת העבודה - יישארו בחוקת תעלומה.

רסלר שיגר מיכתבים לכל מחוזות מישרד-הפנים במדינה, שאל את כולם אם הקרן רשומה במחוזם. הממונה על מחוז ירושלים השיב בשלילה. הממונה על מחוז הצפון השיב כי קיימת אצלו אגודה בשם אהלו, מיפעל וזכרון לברל כצנלסון, אולם לא הגוף המבוקש. הממונה על מחוז תל-אביב השיב כי אין בכרטיס מישרדו רישום של אגודה מעין זו. כך השיב גם הממונה על מחוז הדרום, והממונה על מחוז חיפה. הממונה על מחוז המרכז, בו שוכנת כפר-סבא, השיב כי "במישרדנו לא קיימת אגודה בשם קרן בית ברל כצנלסון. מאידך קיימת אגודה בשם מיכללת בית ברל, שנרשמה במישרדנו ב-6/74".

התעלמות מן החוק אינה מנופול של בית ברל דווקא. בהמשך לאמרי בשבוע שעבר, (העולם הזה 1977), בו תואר כיצד שרי-האוצר יהושע רבינוביץ סוחט ממנהלי חברות תרומות לביצור שילטונו במחוז תל-אביב של מיפלגת העבודה, התערבה בפרשה ועדת-הביקורת חמרי כוית של ההסתדרות. חברי הוועדה קראו בכתבה כיצד שרי-האוצר ומוזכיר המחוז, דב בן-מאיר, מחלקים במיפעלי ההסתדרות טפסים שעליהם מחתימים עובדים. הטופס מורה להעביר תרומה כספית, המנוכה מן המשכורת, או תרומה של ימי חופשה של העובד המומרים בכסף. והנה, חוקי ההסתדרות אוסרים איסור חמור מכירת ימי חופשה בכסף, גם נציבות שירות המדינה אוסרת דבר זה בצורה חמורה ביותר. למרות זאת חברי יחד שרי-האוצר עם מזכיר המחוז לעבור על החוק, כדי לאסוף 2 מיליון מיליון לירות תרומות.

לא חוקי!

מסמך החתום על ידי שר האוצר פנחס ספיר ושר המשפטים דב יוסף ושר פוטור ממסים את קרן ברל, למרות שאין שום רישום המוכיח שהיא קיימת בהתאם לחוק.

גילוי זה, כי הקרן האמורה אינה קיימת כדק, הוא מדהים. שכן, אם הקרן אינה קיימת, כיצד קיבלה כל השנים פטורים ממסים? כיצד לא עמדה כל השנים לביקורת מסי-ההכנסה או מישרד-הפנים? מי השיגו מה נעשה בכספים שנכנסו לקרן? אם אין הקרן חוקית, שכן אינה קיימת, הרי שכל התרומות שנתרמו לה וקיבלו פטור ממסי-הכנסה כתרומה, חייבות עתה במס, והפטור שניתן אינו חוקי!

מדוע לא היסס שרי-האוצר לעבור על החוק? המפתח לתעלומה טמון בעובדה שרבינוביץ קיבל בשעתו אשראי לקרן-הבחירות שלו לעיריה. בבחירות עצמן הפסיד רבינוביץ, ונשאר חייב לבנק לאומי 1.8 מיליון לירות.

הנה, למשל, פטור בהתימת ידו של שרי-האוצר פינחס ספיר ושרי-המשפטים דב יוסף, מיום 30 במאסר 1965. הפטור משחרר את הקרן מתשלום אגרות, ונאמר בו במפורש כי הפטור ניתן לקרן ברל כצנלסון.

הקרן הלא-קיימת

אין לי כל מושג מה התיקף הכספי של ההכנסות וההוצאות של קרן זו. סביר להניח כי מדובר בעשרות מיליוני לירות מחזור, שהיו כל העת ללא כל פיקוח. גם עכשיו בידי הקרן הלא-קיימת 1450 דונם, מהם 630 דונם פורט, והיתר שטחים בשימושים שונים, כולם באזור בנייה. הערכה זמורה ביותר של שמאי-המקרקעין אהוד המאירי ואחיקם ביתן, מעריכה את שווי השטח בלי הפרדס כ-6.7 מיליון לירות. הפטור הממשי רכוש שניתן על סמך ההנחה כי הקרן

מטרת התרומות, שסוחט עכשיו שרי-האוצר רבינוביץ, 19